



ENERGIEFONDS DRENTHE

10 JAAR



DRENTSE ENERGIE ORGANISATIE...

Tijd voor een nieuwe stap

INHOUD

COLOFON

DIT IS EEN UITGAVE VAN
ENERGIEFONDS DRENTHE

TEKST

Jolien Bennema

FOTOGRAFIE

Marcel J. de Jong
Walther Walraven
Jaspar Moulijn
Mr Staikel movies
Onze Winkel Eext
Striethouldt Party- en
Eventcatering
Agile Group
Wim Hemmes
Het Drentse Wold
Zandroos

VORMGEVING

Provincie Drenthe



**ENERGIEFONDS
DRENTHE**

Bezoekadres:
Westerbrink 1, Assen

Postbus 122,
9400 CA Assen

www.energiefondsdrenthe.nl

0592 365 620

Mogelijk gemaakt door de
provincie Drenthe



6

DRENTHE KLAAR VOOR WATERSTOF



14

DUURZAAMHEID LAAT DROOM VAN
MEDISCH CENTRUM UITKOMEN



22

DANKZIJ INWONERS HEEFT VLEDDER
EEN WOONZORGCENTRUM

EN VERDER

VOORWOORD	3
DIT ZIJN WIJ	4
10 JAAR DEO IN FEITEN EN CIJFERS	8
ENERGIELENING DRENTHE	10
FERR-TECH GAAT VOOR CIRUCULAIRE AFVALWATERZUIVERING	12
ONDERZOEKSRISULTATEN	16
ENERGIELENING PLUS	18
VERDUURZAMEN HEEFT ZOVEEL VOORDELEN	20
MAATWERK FINANCIERING	24
VOL OVERTUIGING VOOR EEN BIOLOGISCH EN DUURZAAM BEDRIJF	26
VAN LINEAIR NAAR CIRCULAIR	28
NAWOORD	30

VOORWOORD

Tien jaar geleden, op het dieptepunt van de financiële crisis, toen de banken de vinger op de knip hielden en investeringen van ondernemers en burgers in energiebesparing in het slop dreigden te raken, koos Drenthe als eerste provincie voor het instrument van een revolverend fonds. De stichting Drentse Energie Organisatie (DEO) werd opgericht en daarmee werd een flinke zwengel gegeven aan de energietransitie waaraan de provincie zich al eerder had gecommitteerd. Het besluit tot de oprichting van DEO was een moedige en vooruitziende stap van het toenmalige college. Moedig, omdat in tijden van crisis tientallen miljoenen werden bestemd voor een lange termijn doelstelling en omdat de uitvoering werd toevertrouwd aan een stichting die, bestuurlijk gezien, op enig afstand stond van de provincie. Vooruitziend, omdat deze keuze zich vertaalde in maatschappelijk rendement. DEO ontwikkelde toegankelijke financieringsoplossingen waarmee honderden energiebesparingsprojecten



DAAN DIJK VOORZITTER

“ Van versnellen van de energietransitie naar reductie van CO₂-uitstoot ”

vooruit werden geholpen. Dit leidde niet alleen tot een aanzienlijke energiebesparing maar bewees ook dat de inzet op energietransitie samen kan gaan met economische ontwikkeling en nieuwe bedrijvigheid in Drenthe. Bovendien werden de kosten van DEO gedekt door de rentebaten en kon geld dat terugkwam uit aflossingen van leningen opnieuw worden benut voor het realiseren van de doelstelling. Inmiddels is elke euro twee keer uitgezet. Intussen heeft de provincie de doelstellingen aangepast. De energietransitie is onderdeel geworden van de transitie naar een circulaire economie. Dit vertaalt zich met ingang van dit jaar in het verbreden van de scope van DEO van versnellen van de energietransitie naar reductie van de CO₂-uitstoot onder de nieuwe naam Energiefonds Drenthe (EFD). Het bestuur van de stichting is de provincie Drenthe buitengewoon erkentelijk voor het in DEO gestelde vertrouwen gedurende de afgelopen 10 jaar. Het EFD zal zich onverminderd blijven inzetten voor een doelmatige besteding van de door de provincie aan haar toevertrouwde financiële middelen.

Namens het bestuur,
DAAN DIJK VOORZITTER



GUIDO HOEK FONDSMANAGER



CORA SAMBRINK PROJECTMEDEWERKER

DIT ZIJN WIJ

'Al honderden bedrijven en instellingen kunnen helpen'

"Toen wij in 2011 begonnen stond de energietransitie nog in de kinderschoenen. De Drentse Energie Organisatie (DEO) was het eerste publieke energiefonds van Nederland. De provincie toonde lef met zo'n initiatief. Om als Fondsmanager, samen met het team en provincie, steeds te kijken waar de markt om vraagt en DEO te blijven doorontwikkelen is mooi om te doen. DEO is opgericht om de energietransitie te versnellen. Een financiering is daarbij het middel, niet het doel. Nu verbreden we onder de naam Energiefonds Drenthe onze doelstelling. We gaan ons richten op het reduceren van de CO₂-uitstoot in Drenthe. Zo kunnen we ook circulaire projecten bedienen. Door pragmatisch, oplossings- en doelgericht te werken hebben we de afgelopen tien jaar honderden bedrijven en instellingen kunnen helpen. Iets om trots op te zijn."

'Samen de wereld duurzamer maken'

"Ik ben altijd al groen bezig geweest. Ik eet biologisch, koop leuke tweedehands kleding en woon energieneutraal. Toen de Drentse Energie Organisatie werd opgericht en ze een projectmedewerker zochten, leek me dat echt iets voor mij. Ik verzorg de dossiervorming, handel de aanvragen voor de energieleningen af en heb veel contact met leningnemers. Juist die gesprekken maken dit werk zo ontzettend leuk. Onze kracht ligt in het meedenken, het persoonlijke en het snelle schakelen. Aanvragen handelen we binnen drie dagen af, zodat een ondernemer door kan. Zo maken we het verschil. Energie besparen is leuk. Je investering verdien je terug en tegelijk doe je iets goeds. Dat wij het verschil kunnen maken voor een ondernemer en zo samen de wereld wat duurzamer maken vind ik fantastisch."



ANDRÉ VAN MOOCK PROJECT FINANCIER



MAARTEN BUNNIK PROJECT FINANCIER

'Wij helpen duurzame wensen uitkomen'

"Als project financier help ik ondernemers en instellingen met het realiseren van hun duurzame investeringswens. Dat kan bijvoorbeeld op het gebied van energiebesparing of energieopwekking zijn. Het gaat dan vaak om het risicovollere deel van het project waarvoor je meestal niet bij reguliere financiers terecht kunt. Ik ga in gesprek, begeleid de aanvrager, denk mee en leg contact met andere partijen. We zien steeds vaker gestapelde financieringen, waar meerdere partijen voor nodig zijn. Daar kan ik mijn kennis, ervaring en netwerk voor inzetten. Doordat ik ook al jaren betrokken ben bij de provinciale fondsen in Groningen heb ik een breed netwerk. Wat ons werk zo mooi maakt is dat we duurzame wensen van ondernemers helpen uitkomen en zo dingen mogelijk maken die anders misschien niet gelukt waren."

'Toekomstbehendig is toekomstbestendig'

"Ik ben 20 jaar werkzaam geweest in het bankwezen en was dagelijks met ondernemers en bestuurders in gesprek over hun ambities en strategieën. De stap naar het zelfstandig ondernemerschap was voor mij dan ook logisch. De opdracht die ik nu voor Energiefonds Drenthe uitvoer sluit daar naadloos op aan. Alle beslissingen die genomen worden door ondernemers en bestuurders over de toekomstbestendigheid van hun organisatie raken de thema's circulariteit, inclusiviteit en energietransitie. Thema's die voor mij persoonlijk essentieel zijn. Als project financier ben ik sparringpartner voor ondernemers. Samen zorgen we dat alle beschikbare kennis, support en middelen die ingezet worden ten goede komen aan de transitie van de onderneming. Want toekomstbehendig is toekomstbestendig."

SLAGVAARDIG, FLEXIBEL EN DOORTASTEND. ZO KUN JE HET TEAM VAN ENERGIEFONDS DRENTHE HET BESTE OMSCHRIJVEN. NEEM JE CONTACT OP MET ENERGIEFONDS DRENTHE, DAN KRIJG JE GEGARANDEERD TE MAKEN MET GUIDO, CORA, ANDRÉ OF MAARTEN.



DRENTHE KLAAR VOOR WATERSTOF

ZONDER EEN GOEDE INFRASTRUCTUUR MET WATERSTOFTANKSTATIONS WORDEN ER GEEN WATERSTOFAUTO'S VERKOCHT, MAAR ZONDER WATERSTOFAUTO'S BEGINT NIEMAND EEN WATERSTOFTANKSTATION. RESATO, ORANGEGAS EN ENERGIEFONDS DRENTHE VONDEN SAMEN EEN MANIER WAARMEE ZE DEZE ZOGENOEMDE KIP-OF-EI-KWESTIE KONDEN OPLOSSEN.



Het resultaat? Vijf nieuwe waterstofvulpunten. Het eerste waterstofvulpunt bij Resato in Assen is inmiddels geopend. De komende maanden volgen er punten in Beilen, Hoogeveen, Nieuw-Amsterdam en in de gemeente Noordenveld. Dankzij de vulpunten kunnen bestuurders van waterstofauto's na 45 minuten weer zo'n 400 kilometer rijden.

Mobiele installatie

De voordelen van rijden op waterstof zijn talloos. Waterstof die met duurzame energie wordt geproduceerd – groene waterstof – is vrij van CO₂. Ook komt er tijdens het rijden geen schadelijke uitstoot vrij. Daarnaast is het tanken vergelijkbaar met het tanken van diesel of benzine. Het grootste probleem is vooralsnog het ontbreken van tankfaciliteiten.

De oplossing hiervoor hebben Resato, OrangeGas en Energiefonds Drenthe gevonden in het H2Refuel Fleet Owner Station (FOS), een mobiele installatie die ontwikkeld is door Resato. Het grote voordeel van de installatie is dat het een relatief goedkope oplossing is. Dat komt doordat in het ontwerp dure onderdelen zoals de opslag van waterstof op druk en de koeling van waterstof voor het vullen worden vermeden.

'Wereldwijd de eerste'

Een ander voordeel is de verplaatsbaarheid van de installatie. "Hierdoor kunnen we hem gericht inzetten op plekken waar veel interesse in waterstof is of om de energietransitie op gang te brengen. Want één station is geen station", legt Rob Castien – CEO van Resato – uit. "We zijn wereldwijd de eerste die dit zo neerzetten."

De nieuwe vulpunten maken van Drenthe de provincie met de grootste dichtheid aan waterstoftankmogelijkheden. "Er is geen provincie waar je straks op zoveel plekken waterstof kunt tanken", vertelt Guido Hoek van Energiefonds Drenthe. "En dat is precies wat we wilden bereiken. Waterstof wordt namelijk interessant als je het bij je om de hoek kunt tanken."

Waterstofinfrastructuur

De mobiele installatie was eigenlijk bedoeld voor wagenparkeigenaren, overheden en ondernemers, maar wordt nu voor publiek toegankelijk gemaakt. Bestuurders van waterstofauto's kunnen er met een speciale tankpas van OrangeGas terecht. OrangeGas – dat door heel Nederland, Duitsland en Zweden pompstations heeft met 100 procent groene brandstoffen - exploiteert de vulpunten. Ook levert het bedrijf de groene waterstof, die uit Oosterwolde komt.

De drie samenwerkende partijen investeren met de vulpunten in een waterstofinfrastructuur en hopen zo meer bedrijven, ondernemers en particulieren te interesseren. "We willen er een slinger aan geven", licht Marcel Borger toe. De oprichter van OrangeGas gelooft heilig in de toekomst van waterstof. "We moeten behoefte creëren zodat we daarna kunnen uitbouwen. Komt er ergens in de buurt van een FOS een waterstoftankstation? Heel mooi, dan kunnen we het vulpunt weer ergens anders neerzetten waar behoefte is."

Gericht op een oplossing

Waar Resato zorgde voor de techniek en OrangeGas voor de uitvoering, dacht Energiefonds Drenthe mee over de praktische invulling en verzorgde het een deel van de financiering. "Ze hebben echt de oplossing gevonden over hoe we het wél voor elkaar konden krijgen", blikt Castien terug. Dat herkent ook Borger: "Het enthousiasme binnen de samenwerking was heel groot. De manier waarop Energiefonds Drenthe het probleem benaderde en meedacht komen we niet vaak tegen."



Elke euro is
2x uitgeleend



€ 40,5 mln
gefinancierd



€ 208 mln
geïnvesteed

Voor 1 euro
door ons
gefinancierd
wordt 5 euro
geïnvesteed

TOP 3

TOEGEPASTE TECHNIEKEN

- 1 Zonne-energie
- 2 Duurzaam vastgoed
- 3 Biovergisting



60 + 440 = 500 projecten

60 maatwerkfinancieringen
440 energieleningen



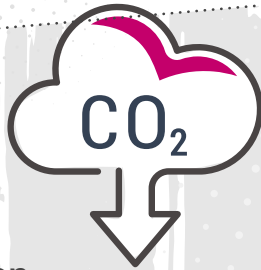
10 JAAR DEO

Waarom gekozen voor verduurzaming?

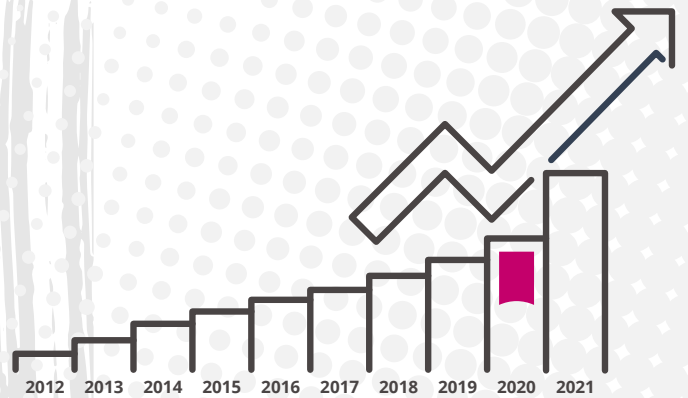
1. Tegengaan klimaatverandering
2. Financiële voordelen



978.041 GJ
totaal per jaar
vervangen/verminderen van
fossiele brandstoffen
+ opgewekte energie



153.385 ton
totaal PER JAAR
CO₂-reductie



IN FEITEN EN CIJFERS



HET ENERGIEFONDS DRENTHE HEEFT MEERDERE SOORTEN LENINGEN WAARMEE JE MAATREGELEN OM DE CO₂-UITSTOOT VAN JOUW BEDRIJF OF ORGANISATIE TE REDUCEREN KUNT FINANCIEREN. WAT VOOR SOORT LENING HET BESTE BIJ JOU PAST IS AFHANKELIJK VAN WAT JIJ WILT BEREIKEN EN HOE HOOG JOUW INVESTERING IS.

ENERGIELENING DRENTHE

De Energielening Drenthe is onze meest praktische lening. Met deze lening kun je de aanschaf van energiebesparende en/of energie-opwekkende maatregelen of bijvoorbeeld circulair ondernemen financieren.

Als jouw bedrijf, organisatie of (sport)vereniging staat ingeschreven bij de Kamer van Koophandel en je hebt een offerte van een installateur, kun je bij ons eenvoudig en digitaal een aanvraag indienen. Wij zorgen ervoor dat je binnen drie dagen een reactie van ons hebt, zodat je snel aan de slag kunt.

Met de Energielening Drenthe kunnen we bedragen tussen de € 5.000 en € 50.000 financieren. De lening bedraagt maximaal 75 procent van de totale investering. Bij een looptijd van 5 jaar is de rente 1 procent, bij een 10-jarige looptijd 1,5 procent.

Wil je meer weten over deze financiering?
Kijk dan op energiefondsdrenthe.nl/energie-lening-drenthe

**PAARDENSPORT-
VERENIGING
DE STROOMRUITERS
TE WIJSTER**

DAKISOLATIE EN
ZONNEPANELEN

Opwek
30.000 kWh per jaar
Besparing
4.500 m³ gas
CO₂-reductie
24.855 kg per jaar



Fotografie: Mr Staikel movies



**COÖPERATIE
"ONZE WINKEL"
TE EEXT**

ENERGIEZUINIGE KOEL-
EN DIEPVRIESWAND

**STRIETHOULDT
PARTY- EN EVENT
CATERING
TE WESTERBORK**

ZONNEPANELEN

Opwek
48.000 kWh per jaar
CO₂-reductie
27.168 kg per jaar



A man and a woman are smiling in a laboratory setting. The man is on the left, wearing a dark grey polo shirt. The woman is on the right, wearing a patterned top. In the foreground, there are several glass beakers containing liquids of different colors (yellow, white, dark brown) on a white surface. A blue banner with white text is overlaid on the image.

“Pragmatisch en laagdrempelig”

FERR-TECH GAAT VOOR CIRCULAIRE AFVALWATERZUIVERING

FERR-TECH MAAKT MET BEHULP VAN FERRAAT (VI) AFVALWATERZUIVERING GROEN, EFFICIËNT EN CIRCULAIR. HET BEDRIJF UIT MEPPEL HELPT ZO BEDRIJVEN IN ONDER MEER OLIE EN GAS, STAAL, AGRIFOOD EN ZUIVEL MET VERDUURZAMEN. FERRAAT (VI) MAAKT AFVALWATER NAMELIJK ZO SCHOON, DAT EEN BEDRIJF HET WEER KAN GEBRUIKEN.

Ferraat (VI) is een biologisch afbreekbare oxidant en staat bekend als een duurzame oplossing voor het zuiveren van (afval)water. Het brengt alleen ook een probleem met zich mee: de houdbaarheid. Ferraat moet namelijk binnen enkele seconden worden toegevoegd aan afvalwater. Ferr-Tech vond daarvoor een oplossing: FerSol, Ferraat (VI) in vloeibare vorm. FerSol is minimaal twee maanden houdbaar. "Voorheen moest bijvoorbeeld een staalproducent Ferraat (VI) op locatie produceren om het te kunnen gebruiken en zijn kracht te behouden. Dat betekent dat je overal kleine productie-units nodig hebt. Wij kunnen het nu op één locatie produceren en via distributie bij de klant krijgen. Daarin zijn we de enige op de wereld", legt Judith le Fèvre van Ferr-Tech uit.

Water terug de fabriek in

Als voorbeeld noemt ze de zuivelindustrie, waar veel water wordt gebruikt voor het schoonmaken van onder meer leidingen en RVS-tanks. "We maken het water aan het einde van het proces zo schoon, dat het weer terug de fabriek in kan, in plaats van geloosd te worden. Waterschaarste is een groot thema, terwijl de industrie veel water verbruikt. Wij maken met Ferraat (VI) dit proces circulair."

Energielening Drenthe

Dankzij een nieuwe energiezuinige productielijn kan Ferr-Tech nu zo'n 1200 liter FerSol per dag maken. Maar daar blijft het niet bij, want als het aan het bedrijf ligt groeit dit door naar miljoenen liters per jaar en een eigen geautomatiseerde fabriek. Voor de financiering van de energiezuinige productielijn vroeg Ferr-Tech onder meer de Energielening Drenthe aan. "We gingen met Energifonds Drenthe om tafel om te praten over wat ze zouden kunnen betekenen voor onze klanten, maar kwamen in gesprek over wat ze voor ons konden doen. Het contact is hartstikke prettig, de organisatie pragmatisch en laagdrempelig."



DUURZAAMHEID LAAT DROOM MEDISCH CENTRUM UITKOMEN

VEEL – JONGE – MENSEN VERHUIZEN EN VOORZIENINGEN VERDWIJNEN. HET IS DE DAGELIJKSE REALITEIT WAAR DORPEN IN KRIMPREGIO'S MEE TE MAKEN HEBBEN. ZO OOK EMMER-COMPASCUUM. MAAR WAT ALS HET DORP OOK DE EERSTELIJNS ZORG DREIGT TE VERLIEZEN EN INWONERS VOOR BASISZORG NAAR EMMEN MOETEN? BERT JAN TEN HOOR EN HAROLD ZWART KONDEN HET NIET LATEN GEBEUREN. MET MEDISCH CENTRUM COMPAS GEVEN ZIJ TAL VAN PARTIJEN UIT DE GEZONDHEIDSZORG EEN PLEK IN HET DORP.



“Ja, we werken in een krimpgebied, maar dat betekent niet dat we daar aan toe moeten geven. Daarom wilden wij het anders doen. Veel zorg zat gefragmenteerd. Wij wilden alles bij elkaar brengen en zo de zorg op niveau houden.” De wens van Bert Jan ten Hoor en Harold Zwart was duidelijk: een medisch centrum in Emmer-Compasuum. Een plek waar inwoners de huisarts of een fysiotherapeut kunnen bezoeken, maar ook terecht kunnen bij de psycholoog, de verloskundige of de diëtiste. Waar een apotheek en een laboratorium is.

‘Alle specialismen in huis’

De zorgondernemers brachten hun wens voor een totale zorgoplossing onder in ZTH Beheer. Maar met die wens kwamen ook de nodige uitdagingen, want hoe financier je zoiets? Dat de deuren van Medisch Centrum Compas in oktober 2019 opengingen was lang niet vanzelfsprekend. “De droom was heel sterk. In mijn ogen moest dat centrum er komen en daar moest veel voor wijken. Op een gegeven moment dacht ik alleen niet dat het nog ging lukken”, vertelt Ten Hoor eerlijk. “Dat het er nu dan toch staat, maakt me nog trotser. We hebben alle specialismen in huis en kunnen heel veel. Zelfs een echo maken. Dat scheelt voor een patiënt veel tijd.”

De moeilijkheid zat hem vooral in het rondkrijgen van de financiering. Zwart en Ten Hoor hadden het voormalige pand van de Rabobank in het dorp gekocht en wilden op die plek het nieuwe centrum bouwen. Ze gingen in gesprek met verschillende partijen. Veel banken gaven aan maar een deel te willen financieren. Ook andere partijen hielden de boot af.

Duurzame doelstellingen

De Rabobank zag de maatschappelijke waarde van het medisch centrum en betrok het Energiefonds Drenthe erbij. “Dat het centrum er moest komen waren de partijen het snel over eens, maar de financieringsstructuur was een flinke uitdaging. Door te kiezen voor duurzaamheid werd het nieuwe gebouw niet alleen toekomstproof, maar konden we ook een solide financieringsstructuur opzetten”, legt project financier Maarten Bunnik uit. “Door het duurzame karakter van het plan konden wij het tekort aan risico-dragend kapitaal aanvullen en daarmee de financiering compleet maken.”

Duurzaamheid zat niet in de eerste plannen van Zwart en Ten Hoor, maar sloot wel goed aan bij de maatschappelijke rol die ze in Emmer-Compasuum wilde vervullen. Door de gesprekken met Energiefonds Drenthe werd het ontwerp nog eens bekeken. Er kwamen zonnepanelen en twee warmtepompen, waardoor nul-op-de-meter gerealiseerd werd. Dat betekent dat het gebouw evenveel energie opwekt, als het gebruikt. “Het was niet dat we tegen duurzaamheid zijn, absoluut niet. We hadden er zelfs al over gesproken, maar zagen het als iets wat wel kwam als het centrum er stond”, vertelt Zwart. “En nu hebben we een duurzaam gebouw en rij ik in een Tesla”, lacht hij.

‘Als een vis in het water’

In het medisch centrum werken inmiddels zo’n zestig mensen. Gezamenlijk helpen zij ruim 12.000 bewoners van de regio. “Dat hebben we toch maar met z’n allen voor elkaar gekregen”, begint Ten Hoor. “En die inwoners zijn geweldig. Ze zijn direct en hebben humor. We voelen ons als een vis in het water.”



ONDERZOEKSRISULTATEN

Klanttevredenheidsonderzoek onder leningnemers

In opdracht van DEO heeft het onafhankelijk onderzoeksbureau Enneüs een klanttevredenheidsonderzoek onder de leningnemers van DEO uitgevoerd.



Voor 96% van de deelnemers komen de **ervaringen overeen met de verwachtingen.**



DEO is volgens deelnemers onderscheidend door de passende **rentetarieven**, de goede **communicatie** en de gunstige **voorwaarden**.

Deelnemers:

Uitgenodigd: 324 Ingevuld: 98 Responspercentage: 30%



100% van de deelnemers zou DEO **aanbevelen aan anderen**.



Deelnemers waarderen het **fondsmanagement** van DEO met een 8,4 en het **financieringsproces** met een 8,5.



99% van de deelnemers ziet DEO als toegevoegde waarde omdat:

- DEO de leningnemer **een extra duwtje in de rug** geeft om in hun behoeften te voorzien.
- DEO een hoge mate van betrokkenheid, duidelijkheid en toegankelijkheid toont.



HET ENERGIEFONDS DRENTHE HEEFT MEERDERE
SOORTEN LENINGEN WAARMEE JE MAATREGELEN OM DE
CO₂-UITSTOOT VAN JOUW BEDRIJF OF ORGANISATIE TE
REDUCEREN KUNT FINANCIEREN. WAT VOOR SOORT LENING
HET BESTE BIJ JOU PAST IS AFHANKELIJK VAN WAT JIJ WILT
BEREIKEN EN HOE HOOG JOUW INVESTERING IS.

ENERGIELENING PLUS

Met de Energielening Plus financieren we bedragen vanaf € 50.000. Dit doen we bijvoorbeeld voor het energieneutraal maken van het bedrijfspand of het verduurzamen/circulair maken van het productieproces.

Deze lening is speciaal ontwikkeld voor Drentse bedrijven. Ondernemers kunnen tussen de € 50.001 en € 150.000 lenen tegen een rentepercentage tussen de 1 en 3 procent. De lening bedraagt maximaal 75 procent van de investering.

Omdat het om een hoger financieringsbedrag gaat, ziet het traject er iets anders uit. Dat komt omdat we een kredietwaardigheidscheck uitvoeren. Aan de hand van deze check stellen wij de rente vast. Wat niet anders is, is het tempo waarmee we jouw aanvraag beoordelen. Want ook jij wilt snel aan de slag.

Wil je meer weten over deze financiering?
Kijk dan op energiefondsdrenthe.nl/energie-lening-plus

**AGILE GROUP BV
TE ASSEN**

DAKISOLATIE EN
ZONNEPANELEN
(ENERGIENEUTRAAL
BEDRIJFSPAND)

Opwek
65.000 kWh per jaar
Besparing
17.000 m³ gas
CO₂-reductie
66.540 kg per jaar



**GREENHEART-PREMIUMS
TE EMMEN**

VERBOUW NAAR
ENERGIENEUTRAAL
BEDRIJFSPAND

Opwek
48.400 kWh per jaar
CO₂-reductie
27.395 kg per jaar

**VOETZORG NOORD
TE EMMEN**

WP / WTW /
ZONNEPANELEN
(ENERGIENEUTRAAL
BEDRIJFSPAND)

Opwek
33.375 kWh per jaar
CO₂-reductie
18.890 kg per jaar





*“ Het Energiefonds Drenthe
kan je echt helpen
met het mogelijk maken
van jouw project ”*

‘VERDUURZAMEN HEEFT ZOVEEL VOORDELEN’

DE AFGELOPEN JAREN HEBBEN PIETER-JELLE HOOGSTEEN EN ELLY BAKKER HOTEL BIEZE IN BORGER EEN NIEUW GEZICHT GEGEVEN. LETTERLIJK ÉN FIGUURLIJK. SINDS HET TWEETAL IN 2015 HET HOTEL-RESTAURANT GING RUNNEN IS ER VEEL VERANDERD EN HET GEBOUW VOLLEDIG VERDUURZAAMD.

Hotel Bieze zit in een gebouw uit 1969. Op het gebied van onder meer duurzaamheid viel er dus wel wat te winnen. “Als ik dan kijk naar waar we nu staan, maakt me dat trots”, vertelt Hoogsteen. Naast een renovatie, koos het stel bewust voor investeren in energiebesparing en daarmee voor lagere energiekosten.

Dankzij zonneboiler warm water

Wat begon met een zonneboiler op het dak, ging verder met het verduurzamen van alle hotelkamers en daarna het restaurant. Bij alle projecten vroegen ze Energiefonds Drenthe om hulp. “Een prettige organisatie met vriendelijke medewerkers waarmee je snel kunt schakelen”, blikt Hoogsteen terug. “Energiefonds Drenthe heeft ons heel goed geholpen. Het kan je echt helpen met het mogelijk maken van jouw project.”

De zonneboiler op het dak van Hotel Bieze zorgt op zonnige dagen voor 2400 liter warm water. Het water – dat dus door de zon opgewarmd is – wordt in het hoogseizoen gebruikt voor bijvoorbeeld de douches in het hotel en in de keuken van het restaurant. Later werd de volgende stap in het traject gezet en gingen Hoogsteen en Bakker voor het verduurzamen van het gebouw zelf. Alle hotelkamers zijn inmiddels gasloos en worden met warmtepompen verwarmd en in de zomer gekoeld.

Warmte-terugwinsysteem

Vervolgens werd de ventilatie in het restaurant aangepast. Met een warmte-terugwinsysteem wordt het restaurant verwarmd of gekoeld, afhankelijk van de temperatuur, hoeveel mensen er zijn en de luchtkwaliteit. “Omdat warmte wordt teruggewonnen besparen we energie. Maar verduurzamen heeft echt nog meer voordelen dan alleen het besparen van energie. Zo hoeft ons personeel niet meer langs alle kamers om kachels aan of uit te doen. Dat kunnen we nu allemaal centraal regelen.”



DANKZIJ INWONERS HEEFT VLEDDER EEN WOONZORGCENTRUM

OOK OUDERE INWONERS MET EEN INTENSIEVE ZORGVRAAG MOETEN IN VLEDDER OUD KUNNEN WORDEN. MET DIE GEDACHTE VERENIGDE EEN AANTAL INWONERS VAN HET DORP ZICH IN STICHTING ONDERDAK VLEDDER. MET ALS UITEINDELIJK RESULTAAT WOONZORGCENTRUM DE BORGSTEE MET ZESTIEN HUUR- EN ZESTIEN KOOPAPPARTEMENTEN EN DRIE ZOGENOEMDE RESPIJTKAMERS.



De Borgstee staat aan de rand van het dorp, tussen het groen. De zonnepanelen op het dak van het moderne gebouw vallen meteen op, net als de levendigheid. Het woonzorgcentrum opende begin dit jaar de deuren, bijna alle appartementen zijn al bezet. De Borgstee kent een bijzondere totstandkoming. Bewoners van Vledder waren er namelijk van A tot Z bij betrokken. Niet alleen namen ze het initiatief, ze zijn ook verantwoordelijk voor een groot deel van de financiering. Daarnaast kozen ze bijvoorbeeld de naam en de kleurstelling en zijn ze er als vrijwilliger actief.

Weg uit de vertrouwde omgeving

Oudere inwoners van Vledder met een intensieve zorgvraag moesten voorheen verhuizen naar een verpleeghuis buiten het dorp. Dat betekende niet alleen weg uit de vertrouwde omgeving, maar ook bij familie, vrienden en burens. Het zorgde voor verdrietige situaties zoals van elkaar gescheiden echtparen. Dankzij De Borgstee kunnen ouderen in het dorp blijven wonen. En dat hebben ze volledig te danken aan hun dorpsgenoten.

Al langere tijd was Dorpsbelang Vledder bezig met het verbeteren van de leefbaarheid in het dorp. Uit gesprekken met dorpsbewoners bleek dat zij een plek misten voor ouderen die zorg nodig hebben en daardoor vaak niet meer thuis kunnen blijven wonen. Een woningbouwstichting en zorgorganisatie hadden vergevorderde plannen voor een woonzorgcentrum, maar kregen het financieel niet rond. "Dat was een dreun voor het hele dorp", legt Cees Hesse uit. De voormalig voorzitter van het dorpsbelang was intensief betrokken bij de totstandkoming. "We waren het dorp met de meeste ouderen, maar hadden geen woon- en zorgfaciliteit voor hen. Uiteindelijk hebben we het plan opgevat om het dan maar zelf te doen."

850.000 euro door 52 inwoners

Er volgden gesprekken met allerlei partijen, waaronder verschillende banken. Maar die wilden alleen investeren als de stichting ook eigen geld meebracht. "Wat toen gebeurde was heel bijzonder", vertelt bestuurslid Hans van der Heijden. Tijdens een bijeenkomst over het plan opperde een inwoner om als dorp zelf geld bij elkaar te leggen. "Daar kwamen veel enthousiaste reacties op. Uiteindelijk brachten 52 inwoners samen 850.000 euro in. Ongelooflijk. Die solidariteit kenmerkt ons dorp. Het gevoel van naoberschap zorgt dat er ontzettend veel kracht loskomt."

De Triodos Bank was bereid mee te financieren, net als de Koninklijke Nederlandse Heide Maatschappij. Ondertussen werd er ook gesproken met Energiefonds Drenthe, want de initiatiefnemers wilden graag een gasloos en energieneutraal gebouw neerzetten. "Energiefonds Drenthe was vanaf het begin een goede gesprekspartner en financier", herinnert Harry Mars – geheel projectleider tijdens de bouw – zich. "Het werkt motiverend als zulke partijen het zien zitten."

Voorbeeldproject

Dat wil niet zeggen dat alles eenvoudig ging. Er moest heel wat geregeld worden en tegenslagen worden overwonnen, maar het resultaat telt. In De Borgstee zijn nu zestien huurappartementen te vinden voor mensen met een zorgindicatie (4 of hoger), zestien koopappartementen en drie kamers waar bewoners tijdelijk terecht kunnen, bijvoorbeeld voor herstel na een operatie. De Noord Nederlandse Coöperatie van Zorgorganisaties biedt er 24-uurszorg, 7 dagen per week.

Project financier André van Mook is namens Energiefonds Drenthe betrokken. Hij noemt De Borgstee een mooi voorbeeldproject: "De combinatie van duurzaamheid, leefbaarheid en zorg maken dit project uniek. Wij waren direct enthousiast. Het is niet commercieel gedreven, maar echt van en voor het dorp."





HET ENERGIEFONDS DRENTHE HEEFT MEERDERE SOORTEN LENINGEN WAARMEE JE MAATREGELEN OM DE CO₂-UITSTOOT VAN JOUW BEDRIJF OF ORGANISATIE TE REDUCEREN KUNT FINANCIEREN. WAT VOOR SOORT LENING HET BESTE BIJ JOU PAST IS AFHANKELIJK VAN WAT JIJ WILT BEREIKEN EN HOE HOOG JOUW INVESTERING IS.

MAATWERK FINANCIERING

Met de maatwerk financiering kunnen we grote investeringen in duurzame projecten financieren, zoals het bouwen van een zonnepark, het verduurzamen van een heel complex of het beginnen van een circulaire productielijn. Bij de maatwerk financiering gaan we met jou om tafel om te kijken wat er nodig is om het project te realiseren.

Met de maatwerk financiering kunnen we per project bedragen tussen de € 50.000 en € 2.500.000 financieren. Het gaat dan om maximaal 50 procent van de investering. De maatwerk financiering staat open voor alle organisaties die ingeschreven staan bij de Kamer van Koophandel en een duurzaam project in Drenthe willen realiseren.

Omdat ieder project uniek is, hanteren we voor deze financiering een andere procedure die meer tijd kost. Als we jouw aanvraagformulier hebben ontvangen, beoordelen we de documentatie en nodigen we je uit voor een startgesprek. Naar aanleiding van dat gesprek besluiten we of het project binnen de criteria valt en of er nog aanvullende informatie nodig is. Wanneer het hele financieringstraject doorlopen is, besluit het bestuur van Energiefonds Drenthe of we een financieringsvoorstel doen.

Wil je meer weten over deze financiering?
Kijk dan op energiefondsdrenthe.nl/maatwerk-financiering

**ECOTEC WORLD
TE COEVORDEN**

ENERGIENEUTRAAL EN
CIRCULAIR BEDRIJFSPAND

EPC

Lager dan 0.0

Opwek

156.240 kWh per jaar

CO₂-reductie

88,5 ton per jaar



Fotografie: Wim Hemmes



ZANDROOS TE DIEVER

ENERGIENEUTRALE
NIEUWBOUW

EPC

0,0

CO₂-reductie

23,3 ton per jaar

**VAKANTIEPARK
HET DRENTSE WOLD**

ZONNECARPORT
MET OPLAADPALEN

Opwek

126.000 kWh per jaar

CO₂-reductie

71,3 ton per jaar





*“Door financiering van
Energiefonds Drenthe ging
de bank ook mee”*

VOL OVERTUIGING VOOR EEN BIOLOGISCH EN DUURZAAM BEDRIJF

BIJ DE DRENTSE HOEVE IN WEZUP DOEN ZE HET ALLEMAAL NET IETS ANDERS. MELKVEEHOUDER ALBERT HILBRANDS KOOS ER ZO'N 25 JAAR GELEDEN VOOR OM BIOLOGISCH TE GAAN BOEREN. DAARNAAST LIGGEN ER OP DE SCHUUR VAN HET BEDRIJF 460 ZONNEPANELEN EN LEVERT DE BIOVERGISTER ACHTER DE BOERDERIJ AAN DUIZENDEN GEZINNEN GROENE STROOM.

De Drentse Hoeve is een echt familiebedrijf. Vader Albert volgde zijn vader en opa op en zoon Egbertjan stapte in 2014 in de maatschap. Door ruilverkaveling kwam de melkveehouderij bijna 30 jaar geleden in Wezup terecht. "We hadden een overschot aan grond en zochten naar mogelijkheden om die grond zo goed mogelijk te benutten", legt Albert Hilbrands uit. "Zo werden we vol overtuiging biologisch boer, een mooie manier van boeren. We hebben gezonde koeien met een lange levensduur. Onze oudste koe is inmiddels 16 en geeft nog steeds melk. Dat is uitzonderlijk en heel mooi om mee te maken."

Zonnepanelen en biovergister

Omdat ze het bedrijf verder wilden verduurzamen lieten ze op de schuur van de boerderij 460 zonnepanelen leggen. "Omdat ik al een poosje daarnaast met het idee voor een biovergister rondliep hebben we meteen een zwaardere kabel aangelegd, die ook de extra energie vanuit de vergister aan zou kunnen." En hoewel het niet zonder slag of stoot ging, staat ook die biovergister inmiddels al zes jaar op het terrein. Daarvoor is een speciale bv opgericht samen met Seine Roelofs van Biogasplus, een bedrijf dat veel ervaring heeft met biogasinstallaties.

Groene stroom voor 3500 gezinnen

De vergister wordt gevoed met mest en organische voedingsstoffen. Deze restmaterialen worden omgezet in duurzame elektriciteit. De biovergister wekt zo groene stroom op voor zo'n 3500 gezinnen. Omdat de bank de vergister niet volledig wilde financieren, zochten Albert en Egbertjan contact met Energiefonds Drenthe. "Onze adviseur was meteen enthousiast. Doordat Energiefonds Drenthe wilde meefinancieren, ging de bank ook mee."

DE DRENTSE ENERGIE ORGANISATIE GAAT NIET ALLEEN
VERDER ONDER EEN ANDERE NAAM, HET GAAT DRENTSE
ONDERNEMERS OOK BREDER ONDERSTEUNEN. HET
ENERGIEFONDS DRENTHE RICHT ZICH NAMELIJK NIET MEER
ALLEEN OP HET VERSNELLEN VAN DE ENERGIETRANSITIE,
MAAR MET EEN NIEUWE SCOPE OP CO₂-REDUCTIE OOK OP
CIRCULARITEIT.

VAN LINEAIR NAAR CIRCULAIR

Veel producten worden zo gemaakt dat ze maar één keer mee kunnen. Dat eenmalige gebruik noemen we lineair. Op deze manier gaan er bruikbare grondstoffen verloren. In een circulaire economie bestaat afval niet meer en worden grondstoffen keer op keer opnieuw gebruikt. "Dat is belangrijk omdat we de aarde leefbaar moeten houden en het grondstoffentekort het hoofd moeten bieden", legt Guido Hoek uit.

Circulariteit hoeft niet ingewikkeld te zijn

"Veel ondernemers denken na over hun productieproces of houden in hun assortiment rekening met het grondstofgebruik", vertelt Maarten Bunnik – binnen het Energiefonds Drenthe verantwoordelijk voor Circulaire projecten – verder. "Maar nog niet alle ondernemers doen dat. Het is ook een complex proces." Als voorbeeld noemt hij de ambitie van de Nederlandse overheid om geheel gasloos te worden als onderdeel van de energietransitie. "Circulariteit is ook niet iets wat je in één dag hebt geregeld. Alternatieven ontbreken vaak nog of techniek moet nog worden ontwikkeld. En het versneld buiten gebruik stellen van bijvoorbeeld productielijnen kan de continuïteit van ondernemingen in gevaar brengen."

Circulariteit klinkt misschien ingewikkeld, maar dat hoeft het niet altijd te zijn, benadrukt Maarten. "Denk aan het aan elkaar schroeven van onderdelen, in plaats van verlijmen. Het grote voordeel is dat je de onderdelen eenvoudig uit elkaar kunt halen en zo een deel kunt hergebruiken." Energiefonds Drenthe kan ondernemers helpen bij het zetten van allerlei circulaire stappen. "We moeten elkaar uitdagen nieuwe doelen te stellen", geeft Guido aan. "Wij als energiefonds moeten ons de vraag blijven stellen welke stap we kunnen zetten om een ondernemer te helpen dichterbij zijn of haar doel te komen. Dat kan bijvoorbeeld door het financieren van het project, door hem of haar te verbinden met een kennispartner of door het beschikbaar stellen van een garantie op uit te voeren studies."



Drentse **Energie** Organisatie

Toen de Drentse Energie Organisatie begon was het doel het versnellen van de energietransitie in Drenthe. Dat doen we nu al 10 jaar door het besparen, het opwekken, het balanceren en de opslag van duurzame energie te stimuleren.



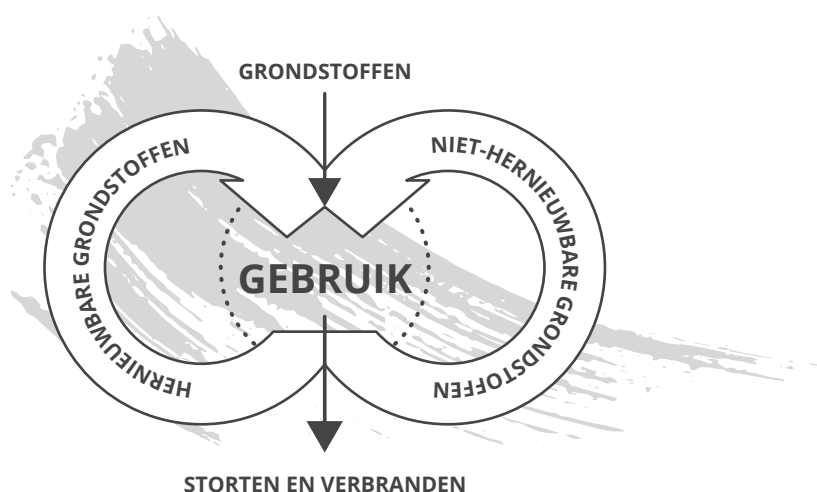
ENERGIEFONDS
DRENTHÉ

Energiefonds Drenthe gaat een stap verder. We verbreden onze taak nu met het reduceren van de CO₂-uitstoot binnen de provincie. Dat doen we door ondernemers en organisaties te ondersteunen bij het circulair maken van hun product of businessmodel.

*“ Niet iets wat je
in één dag hebt geregeld ”*

De juiste weg ingeslagen

Volgens Maarten is het daarbij belangrijk dat een ondernemer een open mind heeft. Maar hoe wordt bepaald welke activiteiten in aanmerking komen voor een financiering? “Dat bepalen we met elkaar”, licht hij toe. “Natuurlijk proberen we met beschikbare instrumenten vast te stellen wat bijvoorbeeld de CO₂-reductie is en kijken we naar welk product vervangen wordt. Maar als we met elkaar constateren dat we de juiste weg zijn ingeslagen en we zien dat het marktpotentie heeft, dan willen we als energiefonds investeringen financieren. Hoewel het natuurlijk altijd maatwerk blijft.”





provincie **D**renthe

NAWOORD

Het tienjarig bestaan van het Energiefonds Drenthe is een mijlpaal in de Drents energiegeschiedenis. Al die tijd heeft ze haar bestaan bewezen als snelle en slagvaardige organisatie. De afgelopen jaren heeft provincie Drenthe daarom ook van harte financiële middelen aan het Energiefonds toevertrouwd. Ook tussentijds is er een extra financiële impuls geweest vanwege het succes. Het Energiefonds Drenthe heeft zich kunnen ontwikkelen tot de organisatie die het nu is, met een aanbod dat past bij waar bedrijven om vragen.

Destijds was het een bijzondere keuze, door als eerste provincie te kiezen voor een revoluerend fonds, vooral in tijden van een crisis, zoals Daan Dijk schetst in zijn voorwoord. Maar om de energietransitie te versnellen zijn er uitdagingen nodig. Dat is soms uitproberen, dat is soms de plank misslaan, maar vaak is het een stap verder. De oprichting van destijds de Drentse Energie Organisatie bleek dat ook te zijn. De keuze om juist tijdens de crisis een fonds op te richten, was logisch. Hoe zorgden we er anders voor dat ondernemers konden blijven investeren in energiebesparing? Die keuze heeft zijn vruchten afgeworpen.

Vanuit het Drentse bedrijfsleven heb ik regelmatig gehoord dat het zo prettig samenwerken is met het Energiefonds Drenthe. Het team heeft kennis van zaken en dat zorgt niet alleen voor korte lijnen, maar ook voor snelle handelingen, slimme oplossingen en een passend financieringsaanbod. Deze hoge kwaliteit zorgt ervoor dat het Drentse bedrijfsleven financieel veilig heeft kunnen verduurzamen. Complimenten! Een mooie prestatie van het Energiefonds Drenthe, maar óók van het Drentse bedrijfsleven. Door te blijven innoveren en investeren in verduurzaming, en daarbij de hulp van het Energiefonds Drenthe in te schakelen, loopt het voorop.

*“ Die keuze heeft zijn vruchten
afgeworpen ”*

Uit de afgelopen tien jaar is gebleken dat door overheidsgeld goed te investeren op de juiste plekken, je méér kunt bereiken in de energietransitie. Dat werkt door in andere transitie, denk bijvoorbeeld aan de ontwikkelingen op het gebied van circulaire economie. Het ligt allemaal in elkaars verlengde. Het verbreden van de scope van versnellen in de energietransitie naar reductie van de CO₂-uitstoot is dus wat mij betreft weer een logische keuze en een adequate reactie op klimaatvraagstukken. Dat geeft ons als provincie het vertrouwen om samen met het Energiefonds naar de toekomst te kijken.

TJISSE STELPSTRA GEDEPUTEERDE ENERGIE, PROVINCIE DRENTHE



**ENERGIEFONDS
DRENTHE**

www.energiefondsdrenthe.nl

0592 365 620